

25 éves a Croatica

A Croatica Kulturális, Információs és Kiadói Nonprofit Kft. fennállásának 25. évfordulóját és a Magyarországi Horvát Sajtó Napját ünnepelték május 8-án az Országos Horvát Önkormányzat és a Croatica szervezésében. Az alkalomra megjelent a kiadó tevékenységét bemutató évkönyv, a vendégek megnézhették az erről szóló kisfilmet, és a kiadványokat kézbe is vehették a tematikusan rendezett kiállításon.



Balányi Klára felvételei

Az ünnepségen részt vett dr. Mladen *Andrić*, a Horvát Köztársaság magyarországi nagykövete, jelen voltak a magyarországi és határon túli horvát oktatási és kulturális intézmények vezetői, a horvát nyelvű sajtó munkatársai, a horvát önkormányzatok elnökei és tagjai. Beszédet mondott *Gugán János*, az Országos Horvát Önkormányzat elnöke, *Marina Sikora*, a Horvát Köztársaság magyarországi nagykövetségének tanácsosa, *Katarina Živković*, a Horvát Köztársaság Határon Túli Horvátokért Felelős Központi Állami Hivatalában működő nemzetiségi jogi, kulturális, oktatási és gazdasági osztályvezető főtanácsosa. *Mirko Čurić*, a Horvát Írószövetség Dél-dunántúli és Szlavóniai Tagozatának elnöke, a Horvát Írószövetség alelnöke a Croatica horvátországi intézményekkel való együttműködéséről beszélt.

A köszöntő beszédek után egy promóciós kisfilm következett „25 év a horvát szó szolgálatában” címmel. Az imázsfilm elsősorban a Croatica jelenlegi tevékenységeit mutatta be abból a szemszögből, hogy az intézmény milyen szerepet tölt be a magyarországi horvát közösség életében. Átfogó képet adott arról, miként teljesíti a Croatica a XXI. században azt a küldetését, hogy a horvát szó, kultúra és közösségi jelenlét élő és látható maradjon Magyarországon, valamint arról, hogyan tudja megszólítani a fiatalokat. A forgatókönyv írója, *Skrlinné Sákán Tímea*, a Croatica igazgatója előadásában hangsúlyozta, hogy kezdettől fogva egy céllal működnek: szolgálni kívánják a magyarországi horvát közösséget, őrizni annak kultúráját, nyelvét és identitását, valamint erősíteni jelenlétét a nyilvános térben.



A horvát sajtó napját már nyolc éve május 2-án ünnepeljük annak emlékére, hogy 1991-ben ezen a napon jelent meg az első magyarországi horvát nyelvű hetilap, a *Hrvatski glasnik* – mondta Skrlinné Sákán Tímea. Ezt az alkalmat, a horvát sajtó napját minden évben különböző tartalommal tölti meg az Országos Horvát Önkormányzat. Mivel a *Croatica* 1999 végén alakult, működését 2000-ben kezdte meg, idén ezt helyeztük a középpontba, hiszen éppen az írott szó az alapja munkánknak, küldetésünknek, annak az állandó törekvésnek, hogy a magyarországi horvát nemzetiség hangja hallható és felismerhető legyen – fejtette ki. Emlékeztetett arra is, hogy a *Croatica* fennállásának huszonöt éve alatt folyamatosan fejlődött, alkalmazkodott a körülményekhez, de mindig hű maradt alapvető feladatához: követni, rögzíteni és bemutatni a magyarországi horvát közösség életét. Több ezer cikk, számos könyv, műsor, kiadvány és kulturális program révén a *Croatica* rendszeresen építette, tágította azt az információs és kulturális keretet, amelyben a horvát identitás megnyilvánul. A huszonötödik évforduló emlékeztető arra, hogy érdemes kitartani, mert a horvát szó erejének valódi hatalma van. Új kihívások előtt állunk, de új lehetőségek is nyílnak – egy gyorsan változó világban még fontosabb, hogy a lényegre koncentráljunk: a minőségi tartalomra, a hiteles hangra és a közösségünkhöz fűző valódi kapcsolatra – jelentette ki az igazgató.

Elmondta azt is, hogy a mai felgyorsult időben a folytonosságot fenn kell tartani, ugyanakkor fejlesztésekre is szükség van. „Úgy képzelem el a *Croaticát*, mint egy korszerű és nyitott multimédiás kulturális központot, amely egyszerre őrzi a hagyományokat és bátran él a korszerű technológia kínálta lehetőségekkel. Hútnak kell maradnunk a nyelvünkhöz, a horvát kulturális kötődésünkhöz, de meg kell találnunk olyan digitális platformokat is, amivel a fiatalabb nemzedékeket is magunkhoz vonzhatjuk. Például közösségi felületeken vagy videós tartalmakkal, illetve az újság online változatával. Nemrég vezettük be négy új weboldalunkat, ami ennek a folyamatnak a kezdete. Horvát újságunk nyomtatott formában jelenik meg, hiszen olvasóink kilencven százaléka az idősebb korosztályokhoz tartozik, de válaszul arra a legnagyobb kihívásra, hogy a fiatalokat is elérjük, az újság pdf-formátumban a weboldalon is elérhető. Kulturális eseményeinket is úgy szervezzük, hogy az ifjúságnak is nyújtsunk élményt. Lehet, hogy számukra egy könyvbemutató kevésbé vonzó, de nagyon népszerűek a pub-kvízek, amelyeket a *Collegium Croaticum Szakkollégiummal* szoktunk szervezni, és olyan zenekarokat hívunk, amelyek az ő érdeklődési körükbe tartoznak.”

Az igazgató elmondta, hogy ma, amikor az interneten nagyon sok tartalom elérhető, magasak az elvárások. Ezért minőségi és korszerű tartalmakat nyújtanak az információ és megjelenítés tekintetében is. Arra törekednek, hogy az eseményekről minden esetben hitelesen és professzionálisan tudósítsanak, annak ellenére, hogy a pénzügyi és személyi erőforrások korlátozottak. „Meg kell tartanunk a nyomtatott formát az újságnál, emellett digitális tartalmakat is készítünk a *Croatica TV* és *Croatica Rádió* számára, s ez emberi erőforrást is feltételez. Vannak a horvát újságírás iránt érdeklődő fiatalok, reméljük, hosszabb távon is a pályán maradnak.”

Az igazgató hangsúlyozta, hogy a kiadói tevékenység megtartása mellett nagy erővel, kitartóan szervezik a kulturális életet is, mert tapasztalják ennek közösség-szervező erejét. „Amikor a *Croatica* huszonöt évvel ezelőtt könyvkiadó vállalként kezdett működni, nemzetiségi tankönyveket és más nemzetiségek kiadványait is nyomtatta. 2019-ben a minisztérium átvette a tankönyvkiadási jogokat, továbbá a nagyobb nyomdák jobb árajánlatot tudtak adni, de az is igaz, hogy összességében kevesebb könyvet nyomnak, mert nem olvasnak annyit az emberek. Megfogyatkozott az olvasótábor, és ezen belül is kevesebben vannak, akik nemzetiségi anyanyelvükön olvasnának. Az ország öt



horvát kulturális központja egyikeként a *Budapesten és környékén* élőknek nyújtunk kulturális programokat. Az elmúlt évben harmincöt rendezvényünk volt többnyire a Croatica székhelyén, de máshol is szervezünk könyvbemutatókat, kiállításokat. Ide vonzzuk az embereket, tehát közösségformáló feladatot is folytatunk. A személyes jelenléti alkalmakon az emberek jobban meg tudják élni horvátságukat, mert a kulturális tartalom után kötetlen beszélgetések alakulnak ki.”

Az ünnepségen Skrlinné Sákán Tímea bemutatta a Croatica kiadványaiból összeállított kiállítást. A polcokon témák szerinti elrendezésben sorakoztak a Hrvatski glasnik hetilap és az évente megjelenő kalendárium példányai, a gyerekeknek szóló könyvek, horvát nyelvkönyvek, vallási, néprajzi, szépirodalmi kiadványok. Az igazgatónő kiemelte közülük a százhetven évvel ezelőtt Pesten nyomtatott, első, gyerekeknek készült horvát nyelvű képes biblia tavalyi új, frissített kiadását. A *Mala Biblija* korszerű változatában az eredeti szöveget a mostani helyesíráshoz igazították, az egykori fekete-fehér képek pedig „színt kaptak”. A kiadvány a Horvát Írószövetség alelnökével való együttműködés eredménye. Az igazgatónő megemlítette, hogy a Croatica Mirko Ćurić révén bemutatkozási lehetőséget kapott a horvát írószövetség fennállásának százhuszonötödik évfordulója alkalmából tartott rendezvényen, s a későbbiekben kiadványaival a zágrábi *Interliber könyvfesztiválon* is megjelent. Az idei év tervei között szerepel még egy horvát gyerekkerseket tartalmazó kötet és a horvát államalapítás ezeregyeszedik évfordulójára emlékező, gyerekeknek szóló történelmi könyv megjelentetése.

A huszonöt éves jubileum alkalmából készült évkönyvet *Blazsetin* Branka, a kiadvány szerkesztője, a Hrvatski glasnik és a Croatica Médiaközpont felelős főszerkesztője mutatta be. A *Croatica – 25 godina* (25 éves a Croatica) című emlékkönyv áttekintést nyújt az intézmény 1999-es megalakulásától napjainkig tartó fejlődéséről. A gazdagon dokumentált kötet szövegben és archív anyagokon keresztül mutatja be a Croatica megalakulásának körülményeit s útját a nyomtatott, rádiós és televíziós médiumokban, valamint kiadói tevékenységét, kulturális munkáját.

A Croatica jelenlegi munkatársai közül hárman huszonöt éve folyamatosan itt dolgoznak – mondta Blazsetin Branka –, de az évek során igen sokan álltak kapcsolatban a kiadóval. A jubileumi kiadványhoz felkértük őket, hogy írjanak erről a kapcsolatról, az együttműködésről. A bevezető cikkben pedig, melynek címe *Az ötlettől a megvalósulásig*, az első lépéseket, az indulást magam írtam le. Az első nemzetiségi önkormányzatok megalakulása után hamar látszott, hogy szükség van saját horvát sajtóra. A magyarországi nemzetiségek közül elsőként a horvátok rendelkeztek saját kiadóval, és ebben fontos szerepet játszott *Horváth Csaba*, aki 1998-ban lett az Országos Horvát Önkormányzat alelnöke, s meglátta a lehetőséget a nemzetiségi tankönyvkiadásra. A könyvek és sajtókiadványok gondozása mellett aztán megalakult a Croatica Rádió, Croatica TV és a médiaközpont. Az évkönyv – tért ki rá a kötet szerkesztője – tartalmazza a Croaticánál megjelent mintegy négyszáz kiadvány címlistáját, továbbá számos fényképet az intézmény életéről, eseményeiről.

Az évforduló alkalmat adott arra is, hogy az igazgatónő köszönetét fejezze ki Gugán János elnöknek, Horváth Csaba alapítónak, valamint minden munkatársnak, akik hittek abban, hogy a horvát közösségért végzett munka értékes, és hogy minden szó – bármilyen kicsi is – nyomot hagyhat. Az ünnepség a nagykanizsai *Stoboš* tamburazenekar műsorával zárult.

Balányi Klára

